

Állásfoglalás abban a kérdésben, hogy a hitelintézetekről és a pénzügyi vállalkozásokról szóló 2013. évi CCXXXVII. törvény hatálya alá tartozó, követelésvásárlási tevékenységet folytató pénzügyi vállalkozások kötelesek-e a megvásárolt követelések adósait a pénzmosás és a terrorizmus finanszírozása megelőzéséről és megakadályozásáról szóló 2017. évi LIII. törvény (Pmt.) fogalmi rendszere szerinti ügyfélként kezelni és ezáltal velük szemben elvégezni a Pmt. szerinti ügyfél-átvilágítást

Az Ügyvédi Iroda (**Kérelmező**) állásfoglalás iránti kérelmet (**Beadvány**) nyújtott be a Magyar Nemzeti Bankhoz (székhelye: 1013 Budapest, Krisztina körút 55., telephelye: 1122 Budapest, Krisztina körút 6.) (**MNB**) abban a kérdésben, hogy a hitelintézetekről és a pénzügyi vállalkozásokról szóló 2013. évi CCXXXVII. törvény (**Hpt.**) hatálya alá tartozó, követelésvásárlási tevékenységet folytató pénzügyi vállalkozások kötelesek-e a megvásárolt követelések adósait a pénzmosás és a terrorizmus finanszírozása megelőzéséről és megakadályozásáról szóló 2017. évi LIII. törvény (**Pmt.**) fogalmi rendszere szerinti ügyfélként kezelni és ezáltal velük szemben elvégezni a Pmt. szerinti ügyfél-átvilágítást.

I. TÉNYÁLLÁS

A Kérelmező a Beadványban előadta, hogy ügyfele a Pmt. 1. § (1) bekezdés b) pontja alá eső olyan szolgáltató, amely a Hpt. 3. § (1) bekezdés I) pontja alapján követeléskezelőként követelésvásárlási tevékenységet végez akként, hogy engedményezés útján megszűnt (felmondott) kölcsönszerződésekből eredő, lejárt pénzköveteléseket vásárol pénzügyi intézményektől (**Követelések**).

A Kérelmező megjegyezte, hogy a Követelések vonatkozásában az engedményezés során nem jön létre külön szerződéses jogviszony a pénzügyi vállalkozás és a Követelések kötelezettjei (**Kötelezettek**) között, hanem az engedményezés következtében szerződés a követeléskezelő és a Követelést eladó pénzügyi intézmény között jön létre. A Kérelmező továbbá kifejtette, hogy kizárólag abban az esetben kerül szerződéses viszonyba a követeléskezelő mint jogosult és a Kötelezett mint adós, ha a Követelés teljesítésére vonatkozóan egyedi megállapodás jön létre (pl. részletfizetés, visszafizetési ütemezés módosítása) közöttük.

A Kérelmező a Beadványban rögzítette, miszerint esetenként előfordul, hogy a Követelések alapján a Kötelezett helyett és nevében harmadik személy (**Harmadik Személy**) teljesít, kizárólag belföldi banki átutalás formájában.

II. JOGKÉRDÉS

A Kérelmező az alábbi kérdésekben kérte az MNB álláspontját:

- 1. A Pmt. értelmében a követeléskezelő szolgáltatónak, a Kötelezett, illetve a nevében eljáró Harmadik Személy pedig *ügyfélnek* minősül-e, amikor az engedményezett Követelés új jogosultja, azaz a követeléskezelő részére belföldi banki átutalással teljesít fizetést a Követelés alapján?**
- 2. Az ismertetett tényállást figyelembe véve, a Kötelezett által a követeléskezelő részére belföldi banki átutalással teljesített egyszeri befizetés a Pmt. alapján üzleti megbízásnak, a rendszeres befizetés pedig üzleti kapcsolatnak minősül-e:
a) a felek közötti külön teljesítési megállapodás hiányában; illetve
b) a felek közötti külön teljesítési megállapodás alkalmazása mellett?**

3. **A Hpt. rendelkezései szerint engedményezett követelésekre vonatkozó követeléskezelési tevékenység a Kötelezett irányában szolgáltatásnak minősül-e, és ha igen, mely jogszabályi rendelkezés(ek) alapján?**
4. **Abban az esetben, amennyiben az ügyfél-azonosítás kötelező, a kockázatérzékenységi megközelítés alapján szükséges-e forrásigazolás rendelkezésre bocsátása a Kötelezett, vagy Harmadik Személy részéről a négymillió-ötszázezer forintot elérő vagy meghaladó összegű teljesítések esetén?**
5. **Amennyiben a Pmt. alapján szükséges forrásigazolás bekérése a Kötelezettől (vagy Harmadik Személytől) az ügyfél-azonosítás során, azonban a Kötelezett (vagy Harmadik Személy) nem bocsátja azt a követeléskezelő rendelkezésére, mit tehet a követeléskezelő a jogszabályok alapján, köteles-e megtagadni a teljesítés elfogadását, illetve, ha nem, keletkezik-e ezzel összefüggésben bejelentési kötelezettsége?**
6. **Önmagában a lejárt – adott esetben végrehajtás alatt álló – követelés vonatkozásában teljesített Kötelezetti fizetés indokolja-e a-Kötelezett kockázati besorolásának módosítását, és ezáltal a Pmt. szerinti fokozott ügyfél-átvilágítás alkalmazását?**

III. A KÉRELMEZŐ ÁLLÁSPONTJA

A Kérelmező a Beadványban előadta, hogy a Pmt. 6. §-ban foglalt ügyfél-átvilágítási kötelezettségi előírások és a 3. §-ban foglalt értelmező rendelkezések alapján álláspontja szerint a követeléskezelő mint a Pmt. hatálya alá tartozó szolgáltató nem köteles ügyfél-átvilágítást lefolytatni a Követeléseket teljesítő Kötelezettek, illetve Harmadik Személyek vonatkozásában tekintettel arra, hogy a követeléskezelő szempontjából a vele szerződő, Követeléseket részére engedményező (átruházó) pénzügyi intézmény minősül ügyfélnek (részére történik szolgáltatásnyújtás), ezzel szemben a Kötelezett, illetve Harmadik Személy a Pmt. értelmében, a fogalmi elemek hiányában nem minősül ügyfélnek.

A Kérelmező értelmezése szerint az ügyfél minőséghez a következő három feltétel valamelyike szükséges:

- üzleti kapcsolat;
- ügyleti megbízás;
- ingatlan eladása és vétele, vagy bérbeadása és bérbevétele céljából ajánlat kérése.

A Beadványban előadottak szerint a követeléskezelőt a felsoroltak közül az első két feltétel érintheti. A Kérelmező rögzítette, hogy az *üzleti kapcsolat* létrejöttéhez a követeléskezelő mint jogosult és a Kötelezett között, szakmai tevékenység körébe tartozó szolgáltatás igénybevételére vonatkozó szerződéssel létrejött tartós jogviszony lenne szükséges, az *ügyleti megbízás* létrejöttét pedig a követeléskezelő szakmai tevékenységi körébe tartozó szolgáltatás igénybevételére vonatkozó eseti jogviszony jelentené a követeléskezelő és a Kötelezett között.

A pénzügyi intézményektől engedményezés útján megszerzett lejárt Követelések Kötelezett általi teljesítése a Kérelmező álláspontja szerint azonban nem hoz létre jogviszonyt, üzleti kapcsolatot és ügyleti megbízást sem a követeléskezelő és a Kötelezett között, így a követeléskezelő hiába minősül szolgáltatónak, mivel a Kötelezett nem a követeléskezelő ügyfele, így ügyfél-átvilágítási kötelezettség sem terheli a követeléskezelőt a Kötelezett vonatkozásában.

A Kérelmező továbbá kifejtette a Beadványban, miszerint tekintettel arra, hogy a követeléskezelő szakmai tevékenysége a Hpt. szerinti követelésvásárlási tevékenység, melyet pénzügyi intézményekkel szemben végez és értelemszerűen nem a követelés Kötelezettjével köt szerződést, álláspontja szerint a Kötelezett általi teljesítés (belföldi banki átutalás) nem eredményezi a Pmt. szerinti ügyleti megbízás

vagy üzleti kapcsolat létrejöttét a követeléskezelő és a Kötelezett között, amennyiben nem jön létre kifejezett megállapodás a követeléskezelő és a Kötelezett között a Követelés vonatkozásában.

A Beadványban a Kérelmező arra a megállapításra jutott, hogy a követeléskezelő által a Hpt. szerint folytatott engedményezett követelésekre vonatkozó követeléskezelési tevékenység a Kötelezettel szemben nem minősülhet szolgáltatásnak.

A Kérelmező álláspontja szerint a kockázatérzékenységi megközelítés alapján nem szükséges forrásigazolás rendelkezésre bocsátása a Kötelezett, vagy Harmadik Személy részéről a négymillió-öttszázezer forintot elérő vagy meghaladó összegű teljesítések esetén, tekintettel arra, hogy a pénzáttalásokat kísérő adatokról és a 1781/2006/EK rendelet hatályon kívül helyezéséről szóló 2015. május 20-i (EU) 2015/847 európai parlamenti és tanácsi rendelet szabályai alapján a pénz áttalása előtt a fizető fél (ebben az esetben a Kötelezettek) pénzforgalmi szolgáltatójának megbízható és független forrásból származó dokumentumok, adatok vagy információk alapján ellenőriznie kell az alábbi adatok helyességét, valamint biztosítania kell, hogy a fizető félre vonatkozó alábbi adatok kísérjék a pénzáttalást:

a fizető fél neve;

a fizető fél fizetési számlaszáma; valamint

a fizető fél címe, vagy hivatalos személyi okmányának száma, ügyfél-azonosító száma vagy születési ideje és helye.

A Kérelmező értelmezése szerint a forrásigazolás bekérése a követeléskezelő által szükségtelen, a forrást a fizető fél pénzforgalmi szolgáltatója ellenőrzi, és az ellenőrzés eredménye végigkíséri az áttalás folyamatát. Fentiek alapján a Kérelmező álláspontja szerint nincs szükség arra, hogy a Kötelezett forrásigazolást bocsásson a követeléskezelő rendelkezésére, így annak meghatározása sem releváns, hogy mi történne abban az esetben, ha ezt nem tenné meg a Kötelezett.

A Kérelmező a Beadványban rögzítette, hogy a Pmt. 16. §-a meghatározza azokat az eseteket, amelyekben fokozott ügyfél-átvilágítást kell végezni, mely alapján megállapítható, hogy fokozott ügyfél-átvilágítást az ügyfél származási, tulajdonosi, egyéb személyhez kötött adatai alapján szükséges végezni, a Követelés jogi státusza (lejárt, végrehajtás alatt áll stb.) nem releváns e tekintetben. Fentiek alapján a Kérelmező álláspontja szerint nem indokolja önmagában a lejárt –adott esetben végrehajtás alatt álló – követelés vonatkozásában végrehajtott Kötelezetti teljesítés a Kötelezett kockázati besorolásának módosítását, és ezáltal a Pmt. szerinti fokozott ügyfél-átvilágítás alkalmazását.

IV. AZ MNB ÁLLÁSPONTJA

A Pmt. 6. § (1) bekezdése értelmében a szolgáltató ügyfél-átvilágítást – többek között – üzleti kapcsolat létesítésekor, illetve meghatározott esetekben ügyleti megbízás teljesítésekor köteles alkalmazni.

A Pmt. 3. § 41. pont a) alpontja szerint **ügyfél** az, aki a szolgáltatóval üzleti kapcsolatot létesít vagy a szolgáltató részére ügyleti megbízást ad.

A Pmt. 3. § 44. pontja értelmében **ügyleti megbízás** az olyan ügylet, amely az ügyfél és a szolgáltató között a szolgáltató tevékenységi körébe tartozó szolgáltatás igénybevételére vonatkozó szerződéssel létrejött eseti jogviszony, míg a 45. pont – jelen esetben releváns – a) alpontja szerint az **üzleti kapcsolat** az ügyfél és a szolgáltató között az 1. § (1) bekezdés a)-e), g)-h), valamint j)-r) pontjában megjelölt tevékenységi körbe tartozó szolgáltatás igénybevételére vonatkozó szerződéssel létrejött tartós jogviszony.

A Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény (Ptk.) 6:193. § **engedményezésre** vonatkozó (1)-(2) bekezdései szerint:

„(1) A jogosult a kötelezettel szembeni követelését másra ruházhatja át.

(2) A követelés átruházással való megszerzéséhez az átruházásra irányuló szerződés vagy más jogcím és a követelés engedményezése szükséges. Az engedményezés az engedményező és az engedményes szerződése, amellyel az engedményes az engedményező helyébe lép”.

A Ptk. 6:208. § **szerződésátruházást** szabályozó (1) és (2) bekezdései értelmében:

„(1) A szerződésből kilépő, a szerződésben maradó és a szerződésbe belépő fél megállapodhatnak a szerződésből kilépő felet megillető jogok és az őt terhelő kötelezettségek összességének a szerződésbe belépő félre történő átruházásáról.

(2) A szerződésbe belépő felet megilletik mindazon jogok, és terhelik mindazon kötelezettségek, amelyek a szerződésből kilépő felet a szerződésben maradó féllel szemben a szerződés alapján megillették és terhelték. A szerződésbe belépő fél nem jogosult beszámítani a szerződésből kilépő félnek a szerződésben maradó féllel szemben fennálló egyéb követelését. A szerződésben maradó fél nem jogosult beszámítani a szerződésből kilépő féllel szemben fennálló egyéb követelését”.

A Pmt. fent hivatkozott rendelkezéseiből megállapítható, hogy **az ügyfél minőséget és így a vele kapcsolatos ügyfél-átvilágítási kötelezettséget a szolgáltató és az ügyfél között létrejövő – tartós vagy eseti jellegű –, a szolgáltató tevékenységi körébe tartozó szolgáltatása igénybevételére vonatkozó szerződéses jogviszony keletkezteti.** Ügyfél-átvilágítási szempontból fontos tehát, hogy a szolgáltató kivel áll szerződéses jogviszonyban.

A Ptk. hivatkozott rendelkezései alapján megállapítható, hogy engedményezés során kétoldalú szerződéses jogviszony a követelés eredeti jogosultja (engedményező) és a követeléskezelő (engedményes) között jön létre. A Pmt. fent hivatkozott rendelkezései alapján tehát az ügyfél-átvilágítás szempontjából releváns szolgáltató-ügyfél kapcsolat a követelést értékesítő engedményező és az engedményes között jön létre, így az engedményesnek az engedményező tekintetében fennáll az ügyfél-átvilágítási kötelezettsége.

Az engedményezett követelés kötelezettje és az engedményes viszonya szempontjából külön vizsgálendő az engedményezés jogi természete, melynek lényege abban áll, hogy az engedményezéssel pusztán a követelés – és nem a szerződéses pozíció – átruházásáról van szó. Ahhoz, hogy az ügyfél személye változzon, arra van szükség, hogy a *teljes szerződéses pozíció* átruházásra kerüljön, amelyre csak szerződésátruházással kerülhet sor. Szerződésátruházáskor – amely egy háromoldalú szerződéses jogviszony – a Ptk. 6:208. § (1) és (2) bekezdése értelmében a szerződésből kilépő, a szerződésben maradó és a szerződésbe belépő fél megállapodhatnak a szerződésből kilépő felet megillető jogok és az őt terhelő kötelezettségek összességének a szerződésbe belépő félre történő átruházásáról, a szerződésbe belépő felet megilletik mindazon jogok, és terhelik mindazon kötelezettségek, amelyek a szerződésből kilépő felet a szerződésben maradó féllel szemben a szerződés alapján megillették és terhelték.

Az engedményezés azonban csak egy kétoldalú szerződéses jogviszony a követelés eredeti jogosultja (engedményező) és a követeléskezelő (engedményes) között, melyben csak pusztán a *követelés* – és nem a szerződéses pozíció – átruházásáról van szó. Így az engedményezett követelés kötelezettje nem lép semmilyen – különösképpen „a szolgáltató tevékenységi körébe tartozó szolgáltatás igénybevételére vonatkozó” – szerződéses jogviszonyba az engedményessel, tehát nem minősül ügyfélnek. **Mindezekből tehát az következik, hogy a követeléskezelőnek a Kötelezettekkel kapcsolatban ügyfél-átvilágítási kötelezettsége sem keletkezik.**

Figyelemmel arra, hogy a Kötelezettek nem lépnek az engedményes tevékenységi körébe tartozó szolgáltatás igénybevételére vonatkozó szerződéses jogviszonyba a követeléskezelővel, ezért a

Kötelezettek által a követeléskezelő részére belföldi banki átutalással teljesített egyszeri befizetés a követeléskezelő és a befizető Kötelezett vonatkozásában nem minősül a Pmt. értelmében ügyleti megbízásnak, a rendszeres befizetés pedig nem alapozza meg köztük a Pmt. szerinti üzleti kapcsolatot. A befizető Harmadik Személy pedig a számlavezetőjével létesít üzleti kapcsolatot, illetve ad ügyleti megbízást a Kötelezett helyetti befizetéssel, így a Harmadik Személy vonatkozásában is igaz az, hogy nem minősül a követeléskezelő ügyfelének az ilyen befizetésével, befizetéseivel összefüggésben.

Amennyiben a teljesítési megállapodás során a teljes szerződéses pozíció nem kerül átruházásra, a követeléskezelő részére belföldi banki átutalással teljesített egyszeri befizetés teljesítési megállapodás esetében sem minősül a Pmt. értelmében ügyleti megbízásnak, a rendszeres befizetés továbbra sem alapozza meg a fenti személyek között a Pmt. szerinti üzleti kapcsolatot mindaddig, amíg szerződésátruházás nem történik az eredeti követelést keletkeztető jogviszonyt illetően.

A Kérelmező Beadványában kérdésként merült fel, hogy a Hpt. rendelkezései szerint engedményezett követelésekre vonatkozó követeléskezelési tevékenység a Kötelezett irányában szolgáltatásnak minősül-e, és ha igen, mely jogszabályi rendelkezés(ek) alapján?

Fentiekkel kapcsolatban az MNB felhívja a Kérelmező figyelmét az MNB által korábban a témakörben kiadott és az MNB honlapján közzétett állásfoglalásra:

https://alk.mnb.hu/data/cms2599793/5847_3_allasfoglalas.pdf

A fenti elektronikus elérési útvonalon található állásfoglalásban leírtak értelmében **a követelésvásárlási tevékenység esetében ügyfélnek az minősül, akitől a követelésvásárlás történik, vagyis a követelés jogosultja tekintendő a követeléskezelés ügyfelének e pénzügyi szolgáltatási tevékenység vonatkozásában, így a követeléskezelőnek csak vele szemben jelentkezik ügyfél-átvilágítási kötelezettsége.**

Fentiekből következően az engedményezett követelésekre vonatkozó követeléskezelési tevékenység a Kötelezettek irányában nem minősül szolgáltatásnak.

Figyelemmel arra, hogy az engedményes és a Kötelezettek között nem jön létre a szolgáltató tevékenységi körébe tartozó szolgáltatás igénybevételére vonatkozó szerződéses jogviszony, emiatt a Kötelezettek nem minősülnek az engedményes ügyfeleinek, így az engedményes ügyfél-átvilágítási kötelezettsége sem áll fent, ennek következtében pedig az engedményesnek nem keletkezik – kockázatérzékenységi alapon – pénzeszköz forrására vonatkozó információ beszerzési kötelezettsége és a Kötelezettek kockázati besorolását sem kell elvégeznie.

Budapest, 2023. július 19.